

# Wat een verhaal!

---

## Handleiding voor leerkrachten

### De aanleiding tot het project

Op de scholen van Meer Primair werden de Bijbelverhalen steeds verteld, maar de leerkrachten merkten dat de verhalen desondanks niet bekend waren bij de leerlingen als zij naar het voortgezet onderwijs vertrokken. De teamleden vroegen zich af hoe ze daar verandering in konden brengen. Met de begeleiders van Arkade werd daarom een plan opgesteld voor een nieuwe aanpak dat resulteerde in het project 'Wat een verhaal!'

### Doelstelling

De doelstelling van Wat een verhaal! is tweeledig:

1. De leerlingen bekend maken met belangrijke verhalen uit de christelijke traditie ende culturele erfenis van die verhalen.
2. Met hen zoeken naar betekenissen in de verhalen die zij kunnen verbinden aan hun persoonlijke ervaringen, in dialoog met anderen, binnen de context van deze tijd.

Leerlingen krijgen daarmee een basis aangereikt van waaruit zij een eigen levensbeschouwelijke visie kunnen ontwikkelen.

Bij de uitwerking van WateenVerhaal! wordt gebruik gemaakt van het concept 'Ontdekkend levensbeschouwelijk leren'.

### Ontdekkend Levensbeschouwelijk Leren

#### Een basis voor levensbeschouwelijke ontwikkeling

'Ontdekkend levensbeschouwelijk leren' wil leerlingen een basis bieden voor hun levensbeschouwelijke ontwikkeling.

Het concept is gericht op het maken van een verbinding tussen de verhalen uit de traditie en de eigen ervaringen van de leerlingen. Als leerlingen in de verhalen uit de christelijke traditie hun eigen verhaal herkennen en ontdekken dat verhalen die eeuwen geleden verteld zijn, in relatie staan met wat zijzelf beleven in deze tijd, bestaat de kans dat zij er vertrouwd mee raken en de wijsheid daaruit meenemen in hun verdere leven als levensbeschouwelijke voeding.

#### Vertellen

Om te bereiken dat de leerlingen zich de verhalen werkelijk toe-eigenen is het belangrijk dat de leerkracht de verhalen kan vertellen op een beeldende

en betrokken manier. Vertellen heeft duidelijk meerwaarde boven voorlezen. De leerlingen luisteren met aandacht en zijn meer betrokken. Een goed verhaal ‘opent een deurtje’.

### Levensbeschouwelijk gesprek

‘Ontdekkend levensbeschouwelijk leren’ wil bevorderen dat er na het luisteren naar het verhaal een levensbeschouwelijk gesprek ontstaat. Een voorwaarde is dan dat bij de verhalen de juiste vragen gesteld worden, waarmee de leerlingen aangespoord worden te verwoorden of te laten zien wat hen raakt en wat belangrijk is in hun jonge leven. Het verhaal moet de kinderen op de een of andere manier aan het denken zetten. Ze moeten gestimuleerd worden over zichzelf na te denken, over de relaties tussen mensen en over hun relatie met de wereld om hen heen. Het gesprek gaat niet om ‘de moraal van het verhaal’

### Open vragen

In een levensbeschouwelijk gesprek staat het stellen van open vragen centraal. Op open vragen is geen afdoend antwoord mogelijk en foute antwoorden bestaan niet. Ieder kind brengt de eigen gedachten naar voren. Dat biedt mogelijkheden om nieuwe betekenissen te ontdekken.

### Dialogoog en interactie

Basisscholen worden in de huidige tijd niet langer bevolkt door leerlingen die zijn opgegroeid in dezelfde traditie. De leerling-populatie is in levensbeschouwelijk opzicht vaak heel divers. Dat geldt in toenemende mate ook voor de leerkrachten. Die verschillen zijn er ook binnen dezelfde levensbeschouwelijke traditie.

Een school vormt zo een samenleving in het klein. Het is belangrijk dat verschillen in levensbeschouwelijke achtergrond niet genegeerd worden, maar juist besproken. Luisteren, kijken en vragen naar elkaars culturele- en levensbeschouwelijke ervaringen zijn noodzakelijke, waardevolle activiteiten.

Bij ‘Ontdekkend levensbeschouwelijk leren’ staan dialoog en interactie met anderen in een klimaat van openheid, luister- en leerbereidheid centraal. Zo kan er begrip ontstaan voor andere meningen en leren kinderen van elkaar. Het gaat om het ontdekken van betekenis voor het eigen leven in de verhalen en daarover in gesprek gaan met anderen, op een manier die recht doet aan verschillende visies.

### De rol van de leerkracht

Bij ‘Ontdekkend levensbeschouwelijk leren’ stimuleert de leerkracht het doen van ontdekkingen en is niet gericht op het overdragen van dé betekenis van het verhaal.

### Alle zintuigen komen aan bod

En tenslotte is het bij 'Ontdekkend levensbeschouwelijk leren belangrijk dat er op allerlei manieren verwerkingen worden aangeboden waarbij verschillende zintuigen een rol spelen, zoals muziek, drama, filosoferen, tekenen, schilderen, schrijven, film, kunst enz. De kans bestaat dat leerlingen zo de verhalen meenemen voor hun verdere leven en hun eigen levensvisie kunnen ontwikkelen met begrip voor andere visies.

### **Verbinding met burgerschapsvorming**

In het rapport van de Onderwijsraad uit 2012 staat: 'Als burger bijdragen aan de samenleving kan pas echt als iemand zelf weet waarvoor hij of zij staat. Ook is het pas mogelijk te begrijpen waarom het zo belangrijk is dat mensen hun idealen kunnen nastreven, wanneer men zelf gehecht is aan een ideaal.' Burgerschapsonderwijs houdt in dat een leerling leert een eigen levensovertuiging te ontwikkelen en weet welke waarden en normen hij voorstaat, na wil leven en uit wil dragen.

Verkennen van de eigen identiteit en verkrijgen van inzicht in de opvattingen van anderen staat centraal: voor welke (levensbeschouwelijke) waarden sta ik, hoe maak ik die waar en waar sta ik ten opzichte van anderen.

De verhalen van levensbeschouwelijke tradities kunnen daarbij een belangrijk referentiekader bieden. Het zijn bronnen van wijsheid waarin antwoorden verkend kunnen worden op de levensvragen, waarmee leerlingen de klas binnenkomen.

Levensbeschouwelijke gesprekken naar aanleiding van de verhalen, die op een ontdekkende manier gevoerd worden, vervullen daarbij een onmisbare rol. Door verschillen te bespreken, wordt duidelijk waar overeenstemming over bestaat en leren leerlingen respect op te brengen voor de visie van anderen.

Luisteren, kijken en vragen naar de culturele- en levensbeschouwelijke ervaringen van anderen zijn daarom noodzakelijke, waardevolle activiteiten, bij zowel levensbeschouwelijke vorming als burgerschapsvorming.

### **De opzet van het project**

In 'Wat een verhaal!' worden 48 belangrijke verhalen uit de christelijke traditie volgens een concentrisch leerplan aangeboden: hetzelfde verhaal komt tijdens de schoolloopbaan 4 keer terug vanuit verschillende invalshoeken: in groep 1-2, groep 3-4, groep 5-6 en groep 7-8.

De verhalen worden ingedeeld in 8 blokken met lesmateriaal voor 6 weken. De 8 blokken vertegenwoordigen de breedte van de Bijbelse verteltraditie.

Daarnaast bevat 'Wat een verhaal!' lesmateriaal voor de Christelijke feesten: Kerst, Pasen, Hemelvaart en Pinksteren.

Ook worden de verhalen op de website aangevuld met links naar overeenkomstige verhalen uit Jodendom en Islam en zal er informatie te vinden zijn over belangrijke feestdagen uit andere religies. Bij de lessen wordt tevens relevante informatie toegevoegd over de culturele erfenis van bijbelverhalen in onze samenleving.

Elk blok beslaat 6 weken : 1 les per week

Er zijn in elke periode ook enkele weken zonder les, afhankelijk van de jaarindeling.

Het lesmateriaal bevat voor elke week een verhaal + suggesties voor een levensbeschouwelijk gesprek en verwerkingen.

Deze onderdelen kunnen op verschillende weekdays aan de orde komen.

### De indeling van het project

JAAR 1		
Blok A	Schepping, Noach, toren van Babel	Van zomervakantie tot herfstvakantie
Blok B	Abraham + Izaäk + Kerst	Van herfstvakantie tot kerstvakantie
Blok C	Verhalen over Jezus + Pasen	Januari – februari - maart
Blok D	Hemelvaart, Pinksteren + Jacob en Jozef	April – mei- juni
JAAR 2		
Blok E	Mozes	Van zomervakantie tot herfstvakantie
Blok F	David + Kerst	Van herfstvakantie tot kerstvakantie
Blok G	Verhalen van Jezus + Pasen	Januari – februari - maart
Blok H	Hemelvaart, Pinksteren + Ruth, Esther, Jona	April – mei- juni

### De inhoud per blok

<b>Blok A Schepping - Noach - toren van Babel</b>	<b>Blok E - verhalen over Mozes</b>
Het begin	De geboorte van Mozes
Adam en Eva	Mozes vlucht en wordt geroepen
groep 1 t/m 4: Weg uit de tuin groep 5 t/m 8: Kain en Abel	De plagen en de uittocht
Noach bouwt de ark	In de woestijn
Het verbond	De tien woorden (+ vanaf groep 3 - het gouden kalf)

De toren van Babel	De intocht in het beloofde land
<b>Blok B - verhalen over Abraham en Izaäk</b>	<b>Blok F - verhalen over David</b>
Op weg naar een onbekend land	David de herdersjongen
De belofte	David en Goliath
De geboorte van Izaäk	David en Jonathan
Hagar en Ismael	David op de vlucht voor Saul
groep 1 t/m 4: Rebekka - groep 5 t/m 8: Het offer van Abraham	David en Bathseba en de profeet Nathan
Een vrouw voor Izaäk	Salomo
Kerst	Kerst
<b>Blok C - verhalen over Jezus</b>	<b>Blok G - verhalen over Jezus en van Jezus</b>
De 12-jarige Jezus in de tempel	Jezus maakt een man die niet kan lopen beter
De roeping van de discipelen	De barmhartige Samaritaan
Het verhaal van de vijf broden en de twee vissen	Het feest
Jezus stuurt de kinderen niet weg	De verloren zoon
Jezus loopt over het water	Zacheüs
Bartimeüs	Wie gaf het meest?
Pasen	Pasen
<b>Blok D - verhalen over Jacob en Jozef</b>	<b>Blok H - verhalen over Ruth, Esther en Jona</b>
Jacob en Esau	Naomi en Ruth
Jacob bij Laban	Ruth en Boaz
De verzoening met Esau	Esther wordt koningin
De dromen van Jozef	Esther redt haar volk
Jozef in Egypte	Jona en de vis
Jozef maakt zich bekend aan zijn broers	Jona naar Ninevé
Hemelvaart en Pinksteren	Hemelvaart en Pinksteren